

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON LISÄHAKU KOSKIEN MAA- JA ELINTARVIKETALODEN TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISVARORJA

Kansallisen tuen neuvotteluissa sovittiin, että vuoden 2016 maatalouden kriisipakettiin varatuista varoista voidaan käyttää osa kehittämis- ja selvityshankkeisiin, joilla tuetaan erityisesti ruokaviennin edellytyksiä. Rahoitettavien kohteiden valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota rahoituksella saatavaan, maatalouden kannattavuutta käytännössä edistävään vaikuttavuuteen, jota arvioidaan erikseen hankkeiden toteuduttua. Hankkeiden tulee olla kehittämis- tai koordinaatiohankkeita tai selvityksiä, jotka täyttävät Maa- ja elintarviketalouden lisähaku - ruokaviennin edellytysten ehdot. Hankkeiden tulosten ja tuotosten on oltava julkisia. Hankkeet eivät voi olla menekin- tai vienninedistämistä.

Haun painopisteet:

- 1) Ruokaviennin kehittämis- ja koordinaatiohanke
- 2) Vertaileva selvitys maatalouden tuotantotavoista ja ympäristövaikutuksista Suomessa ja muissa maissa
- 3) Kauran osoittaminen erityisruokavalioon sopivaksi tuotteeksi

Painopisteiden tarkempi kuvaus on liitessä 1.

Yleisiä hakuohjeita:

Kukin konsortio laatii yhteisen hankesuunnitelman ja yhteisen hakemuksen. Hakulomake täytetään verkossa (<https://www.hankerahoitus.fi/MMM/hakemus/index.php>). Linkki järjestelmään on mm. tutkimuksen pääsivulla (www.mmm.fi/tutkimus) vihreässä laatikossa ”Hankerahoituksen haku”. Haku-aika päättyy **torstaina joulukuun 14. päivänä 2017 klo 16.15**.

Jos et ole aikaisemmin rekisteröitynyt järjestelmään, rekisteröidy järjestelmään hakijana (Uusi hakija). Anna sähköpostiosoitteesi, joka toimii tunnuksena ja jonne järjestelmä lähettää viestit. Saat tunnuksen sähköpostiisi. Kirjautu niillä järjestelmään ja pääset avaamaan hakulomakkeen. HUOM! Muista valita oikea haku, tässä tapauksessa ”Maa- ja elintarviketalouden lisähaku - ruokaviennin edellytysten parantaminen”. Avoinna on myös maaseudun t&k-rahoitus, mutta se ei ole oikea rahoituslähdekortti tässä haussa mainituille hankkeille.

Lue kaikki ohjeet huolellisesti. Hakemusta ei tarvitse täyttää yhdellä istunnolla, vaan hakija voi aloittaa hakemuksen tekemisen, jättää sen keskeneräiseksi ja kirjautua myöhemmin jatkamaan hakemuksen täyttämistä. Hakemuksen muokkaaminen on mahdollista siihen saakka, kunnes se lähetetään, kuitenkin enintään hakuajan umpeutumiseen saakka. ÄLÄ kuitenkaan jätä hakemuksen lähettämistä ihan viime hetkeen.

HUOM! Liitä täyttämäsi verkkolomakkeeseen tarkempi hankesuunnitelma yhtenä pdf-tiedostona, joka on korkeintaan 5 Mt suuruinen. Rahoituksenhakijalta edellytetään edelleen, että suorituspaikka myöntää suoritusluvan. Suoritusluvan osalta hakemuksessa pitää nimetä suoritusluvan antaja ja hänen sähköpostiosoitteensa. Hakijan on pyydettävä suorituslupa oman organisaationsa käytännön mukaisesti ENNEN hakemuksen lähettämistä. Lupa pitää voida esittää, jos MMM sitä pyytää (esim. sähköpostisuostumus tms.)

Rahoitusmalli

Maa- ja metsätalousministeriö käyttää hankerahoituksessaan pääsääntöisesti kokonaiskustannusmallia. Sen mukaan hyväksymme esim. kaikkien yliopistojen ja tutkimuslaitosten laskennalliset yleiskustannukset, mutta vastaavasti edellytämme näiltä kaikilta omarahoitusosuutta, joka on yleensä vähintään 30 prosenttia. Mikäli yleiskustannukset ovat selvästi pienemmät kuin 80 prosenttia palkkauskustannuksista, omarahoitusosuus voi jäädä 10–20:een prosenttiin.

Mikäli hakijalla ei ole käytössä kokonaiskustannusmallia (tai joskus voi olla muita painavia syitä), ministeriö voi käyttää myös ns. lisäkustannusmallia, jossa rahoitetaan hankkeen aiheuttamat välittömät (suorat) kustannukset. Toki tällöinkin toivotaan hakijan panostavan itsekin hankkeeseen.

Hakuun liittyvää yleistä tietoa antaa tutkimusjohtaja Suvi Ryyänen, puh. 0295 162126 (suvi.ryynanen(at)mmm.fi). Verkkopohjaisen hakujärjestelmän teknisestä toimivuudesta huolehtii toimeksiannosta MI Tietorakenteet Oy. Tarvittaessa ota yhteyttä sähköpostilla info(at)mitietorakenteet.fi tai puhelimitse puh. 040 7458 106 (Maj-Lis Aaltonen).

Helsingissä 8.11.2017

MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUS

MAKERAN LISÄHAUN PAINOPISTEIDEN TARKEMPI KUVAUS

1. Ruokaviennin kehittämis- ja koordinaatiohanke

Hankkeen päätavoitteena on vientiedellytysten parantaminen. Hanke on suunniteltava ja toteutettava tiiviissä yhteistyössä erityisesti elintarvikealan tuottajien, yritysten, FoodFromFinland -vientiohjelman, kehittämisorganisaatioiden ja viranomaisten kanssa. Hakemukseen tulee sisällyttää ruokaketjun keskeisten toimijoiden sitoumukset, joista käy ilmi, että hanke on suunniteltu heidän kanssaan yhteistyössä, ja miten eri toimijat ovat hankkeen toteutuksessa mukana. Hankesuunnitelmaan tulee sisällyttää seurattavat indikaattorit ml. laadittujen EU-menekkihakemusten määrä, viennin kasvu sekä vaikuttavuusanalyysin toteuttaminen hankkeen loppuvaiheessa. Hanke on toteutettava 2018-2020 aikana.

Hankkeessa on oltava ainakin seuraavat tavoitteet:

- elintarvikkeiden kansallisen ja EU-menekinedistämistoimenpiteiden ja viennin edistämisen toimintojen suunnittelu, koordinointi ja toteuttamisen seuranta/toteuttaminen sekä pysyvien toimintamallien luominen
- strategisten vientilinjausten terävöittäminen ja vientistrategian laadinta, tuotantosektorikohtaisten arvoketjujen edistäminen ja niiden vientitoimintasuunnitelmien laadinta sekä vientituotteiden priorisointi elintarviketoimialalla
- tuotannon ohjaaminen niille tuotantosektoreille, joilla vientipotentiaalia / tuotantorakenteen suuntaaminen tukemaan viennin kasvua
- elintarviketoimialan vientiosaamisen lisääminen ja materiaalin tuottaminen (kohdemaavaatimukset, kuluttajatutkimukset, muut markkinaselvitykset) toimialan käyttöön

2. Vertaileva selvitys kotieläintuotannosta ja sen ympäristövaikutuksista Suomessa ja muutamissa muissa maissa

Kotieläintuotannon rakenteessa ja tuotantotavoissa on eroja Suomessa ja lähimmissä kilpailijamaissa. Muun muassa eläinten kasvatusta (kuten ruokinta, laiduntaminen, hyvinvointi ja lääkintä) sekä erilaisten tuotantopanosten (kuten lanta, lannoitevalmisteet ja kasvinsuojeluaineet) käyttö rehun tuotannossa vaihtelevat suuresti. Näistä tekijöistä johtuen myös kotieläintuotannon ympäristövaikutukset ovat erilaiset. Myös luomutuotannon määrässä on eroja. Tuotannon vaikutuksia voidaan arvioida suhteessa tuotannon vesistökuormitukseen, kasvihuonekaasupäästöihin, ammoniakkipäästöihin ja luonnon monimuotoisuuteen. Ympäristön kannalta kestäväällä kotieläintuotannolla on suuri vaikutus ravinteiden kierrätykseen ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen.

Vertaileva selvitys edellä mainituista asioista tehdään kirjallisuuskatsauksena olemassa olevista tutkimus- ja tilastotiedoista ja muista tiedoista sekä kohdemaaselvityksinä. Tarkasteltavat tuotantosuunnat ovat maidon- ja naudanlihantuotanto, sianlihantuotanto, broilerinlihantuotanto ja kananmunantuotanto. Selvitykseen on tarpeen ottaa mukaan ainakin Ruotsin, Viron, Tanskan, Saksan ja Puolan tilanne ottaen huomioon kyseisten maiden merkitys Suomelle edellä mainittujen tuotantosuuntien kilpailijamaina.

3. Kauran soveltuvuus erikoisruokavalioihin

Kaura on erinomainen kuidun ja pitkäkestoisen energian lähde, jolla on monia positiivisia terveysvaikutuksia. Kauran hyödyt perustuvat suurelta osin sen sisältämään liukoiseen kuituun, betaglukaaniin. Kaura sisältää hyviä hiilihydraatteja, proteiinia, monia elintärkeitä vitamiineja sekä rautaa, magnesiumia ja sinkkiä. Puhdas kaura on maistuva vaihtoehto muille viljoille, ja se sopii normaalin ruokavalion lisäksi myös mm. gluteenitonta ruokavaliota noudattaville. Kauran proteiini ei sisällä vehnän, rukiin tai ohran proteiinin tyyppistä gluteenia, koska se on eri viljasukua oleva kasvi. Siksi se on monelle gluteenitonta ruokavaliota noudattavalle tärkeä kuidun lähde ja tuo lisämakua ravintoon. Jotta kauratuotteet pysyisivät varmasti gluteenittomana, on huolehdittava, että ne eivät joudu missään vaiheessa kosketuksiin gluteenipitoisten viljojen kanssa. Keliakikoille tarkoitettuihin elintarvikkeisiin käytettävän kauran on oltava erityisesti

viljelty, korjattu, kuljetettu, varastoitu, valmistettu ja/tai käsitelty siten, että kaura ei missään vaiheessa joudu kosketuksiin vehnän, ohran tai rukiin kanssa (=kontaminaatio). Keliakikön elintarvikkeisiin käytettävän kauran gluteenipitoisuus saa olla enintään 20 mg/kg.

Kuitenkin kauran sopivuudessa keliakikoille on joitakin analytiikkaan liittyviä ongelmia, jotka olisi hyvä selvittää, jotta kauraa voidaan markkinoida muuallakin keliakikoille sopivana viljana.

- 1) Gluteenipitoisuutta valvotaan nykyisin käytössä olevalla Codexin hyväksymällä testillä. Ongelmana on se, että jos mukana on yhtään ohraa, nykyinen testi antaa 30-300-kertaisen tuloksen gluteenille. Tällöin kaura ei olisikaan sopivaa gluteenittomaan ruokavalioon, vaikka tulos todellisuudessa johtuu mittaustekniikan tuottamasta virheestä. Tähän ongelmaan ollaan herätty aika äskettäin, joten tarvitaan vielä lisätutkimusta siitä, mitä ongelmakohtia nykyaanalytiikassa on ja miten analytiikkaa pitäisi kehittää, jotta se ei antaisi väärää tulosta kauralle.
- 2) Joidenkin tutkimusten mukaan ainakin osa kauralajikkeista aktivoi elimistön T-soluja, mikä tarkoittaisi sen kauran soveltumattomuutta keliakikoille. Laadukkaissa kliinisissä kokeissa tällaista reaktiota ei kuitenkaan ole huomattu, mutta tämänkin asian varmistaminen vaatisi vielä tutkimusta siitä, miten lajikkeet eroavat toisistaan tämän suhteen ja onko T-soluja käyttävä testi ylipäänsä luotettava testi osoittamaan sitä, millainen vilja sopii keliakikoille.

Hakuun toivotaan hankkeita, joiden avulla voidaan luotettavasti selvittää, sopiiko kaura - ja millä edellytyksillä se sopii - erityisruokavalioihin.